

[CTRL]+S

збережи майбутнє

Що робити, якщо пам'ятку культури знищують?

пам'ятка мешканцю міста

Харків, 2018

Що робити, якщо пам'ятку культури знищують? пам'ятка мешканцю міста

Будівлі, на які треба звертати увагу:

- такі, яким на вигляд приблизно 100 років або більше;
- дуже красиві будинки (навіть сучасні – за європейськими стандартами, будинок може стати пам'яткою культури в день здачі його в експлуатацію);
- функціональні будинки (стилю модернізм, конструктивізм; віком 70-80 років).

Ситуації, на які треба звертати увагу:

- на фасаді, на даху або всередині будинку ведуться роботи, схожі на будівельні та/або реставраційні;
- ви опинились у новому для Вас місці та побачили занедбану будівлю або будинок, що руйнується;
- на знайомому будинку зникла деталь декору;
- на будинку змінюються рами та/або вхідні двері;
- починаються/ведуться будівельні роботи в безпосередній близькості від будинку

Що треба робити невідкладно:

На місці:

- перевірити, чи є на будівлі охоронна дошка або охоронний знак із вказівкою, що це – пам'ятка історії або архітектури; якщо є – викликати поліцію, подати заяву про підозру щодо знищення пам'ятки культурної спадщини.

Подальші дії, не залежні від наслідків першої:

- записати точну адресу будинку;
- зробити декілька фотографій із різних ракурсів;
- по можливості, з'ясувати, що саме відбувається поряд/в/на будинку;
- по можливості, з'ясувати, хто саме (якій підрядник) проводить роботи, а також хто є замовником робіт.

Наступний крок:

- детально описати ситуацію (перш за все, для себе, щоб добре пам'ятати, що саме сталося, що Ви з'ясували на місці, тощо);
- з'ясувати, чи є будівля пам'яткою архітектури та/або історії (див. додаток 1);
- з'ясувати, хто власник будинку (див. додаток 2).

Далі можна діяти самостійно (писати листи, розмовляти з власником тощо), а можна зібрати ініціативну групу однодумців або звернутися до вже існуючої, (наприклад, у Харкові – #SaveKharkiv [SaveKharkiv](#))

У залежності від того, чи є будинок пам'яткою культури ("так" чи "ні"), обрати для своїх подальших дій один із алгоритмів:

Будівля не є пам'яткою культури

Може, це ще не виявлена пам'ятка?
Або будинок був виведений з охоронного списку?

Як діяти, щоб надати будинку статус пам'ятки культури:

- дізнатися історію будинку, авторство архітектурного проекту (наприклад, у Харкові: за допомогою архіву – archives.kh.gov.ua фахівців (представників ОКЗ «Харківський науково-методичний центр охорони культурної спадщини» (spadschina.kh.ua), профільних кафедр і факультетів: ХНУ(history.karazin.ua/pro-fakultet/kontaktna-informatsiya.html), ХНУБА (kstuca.kharkov.ua/facultets/79-arxitekturnij-fakultet.html), ХНУМГ (adom.kname.edu.ua, bf.kname.edu.ua), ХДАДМ (ksada.org/1contacts.html), ХДАК (ic.ac.kharkov.ua/about/structura.html), наукової бібліотеки та краєзнавців (korolenko.kharkov.com) тощо);
- знайти історії мешканців будинку – за допомогою архіву, фахівців (архітекторів, реставраторів, істориків, краєзнавців), розмов із сучасними мешканцями будинку та сусідніх будинків;
- зібрати думки фахівців стосовно будинку;
- в залежності від характеру зібраної інформації та матеріалів, а також, якщо, на думку фахівців, будинок має бути внесеним до Переліку будинків, що охороняються Законом, скласти звернення-пропозицію до ОДА (див. додаток 3). До пропозиції додати історичну довідку, коментарі та висновки фахівців тощо.

Облдержадміністрація приймає рішення щодо внесення будівлі до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Звернення розглядаються та рішення приймається в термін не більше 1-го місяця від дати реєстрації звернення в ОДА. Отже, якщо Ви не отримали письмову відповідь – дзвоніть до

відповідного органу, з'ясовуйте причини. Якщо відповідь була не по суті – направляйте скаргу до вищестоящего органа або на ім'я посадової особи в порядку підлеглості; наприклад, відповідь начальника департаменту можна оскаржити у голови облдержадміністрації. Також бездіяльність можна оскаржити й у суді. У разі позитивного рішення ОДА починає процедуру надання будівлі статусу пам'ятки. В іншому випадку варто надати ситуації широкого розголосу через соціальні мережі та ЗМІ, провести пікет поряд із будинком за підтримки мешканців будинку тощо.

Будівля є пам'яткою культурної спадщини

- спробувати зв'язатися та домовитися з власником та/або користувачем будинку – пояснити важливість збереження пам'ятки в автентичному вигляді; пояснити його, як власника та/або користувача, права та обов'язки (див. інформаційні додатки);
- скласти звернення до ОДА (див. додаток 4); додати до звернення свій опис подій, фотографії з місця проведення робіт;
- контролювати термін очікування відповіді: відповідь на звернення має бути надана впродовж 1-го місяця з моменту реєстрації звернення в ОДА;
- дочекатися відповіді.

Якщо виявилось, що роботи йдуть поза законом і не були призупинені:

- написати звернення до ОДА з проханням співпрацювати з правоохоронними органами та вжити всіх заходів для збереження пам'ятки культурної спадщини, зокрема, покарати винних (на кшталт додатку 4);
- створити розголос у ЗМІ, через соціальні мережі;
- організувати пікети з вимогою зупинити будівництво або ремонт будівлі до рішення суду тощо.

Шлях захисту пам'яток культурної спадщини від руйнування довгий та заплутаний, складно передбачити всі можливі його повороти та несподіванки. В інформаційних додатках до цієї пам'ятки ми надаємо витяги із Закону України “Про охорону культурної спадщини”, з інших документів, які, на нашу думку, можуть бути Вам корисними в цій справі.

У будь-якому випадку, об'єднуйтеся з однодумцями – юристами, активістами, фахівцями, представниками ЗМІ – добивайтеся розголосу усіма можливими засобами, вимагайте дотримання Закону України “Про охорону культурної спадщини”, Конституції України (ст.ст. 23, 54, 66).

Додаток 1

Як з'ясувати, чи є будівля пам'яткою культурної спадщини (архітектури та/або історії)

→ Подивитися Реєстри та переліки пам'яток на офіційних сайтах

→ ОДА

→ Міністерства культури України (для того, щоб уникнути довгих посилань, які вам доведеться набирати руками, ми зробимо їх QR-кодами)

наприклад, для Харкова та області переліки розташовані на сайтах

департаменту містобудування
й архітектури ХОДА,
підрозділ “Пам'ятки архітектури/
поточна діяльність”

ОКЗ «Харківський науково-методичний центр
охорони культурної спадщини»,
підрозділ “Реєстр пам'яток” ;

Державні органи не завжди оперативно оновлюють інформацію в Переліках та Реєстрі, тож радимо звертатись із письмовими запитами до ОДА. Відповідь Вам мають надати не пізніше п'яти робочих днів від дати отримання запиту.

Зразок запиту:

_____ обласна
державна адміністрація
або назва органу, до якого звертаєтесь
(інформація про особу, яка звертається)
ПРИЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ
поштова адреса або адреса електронної
пошти, контактний номер – за бажанням

ЗАПИТ на доступ до публічної інформації

Прошу повідомити інформацію щодо будівлі, яка розташована за адресою:
_____, а саме – чи є вона пам'яткою
культурної спадщини або щойно виявленим об'єктом культурної спадщини.
Якщо так – коли її взято на облік (дата, номер рішення), чи було укладено
охоронний договір.

ДАТА

ПІДПИС

Рекомендація: Якщо на сайті облдержадміністрації (або відповідного департаменту) немає переліку, через колективні звернення вимагайте від ОДА, щоб він з'явився.

Додаток 2

Як з'ясувати, хто є власником будівлі?

- скористатися Кабінетом електронних сервісів - <https://kap.minjust.gov.ua/> (зверніть увагу: послуга платна).
Маємо попередити: існують архівні матеріали, які ще не встигли перенести до відкритого реєстру; в такому випадку ми не маємо можливості отримати офіційну відповідь, хто саме є власником будинку;
- можна скористатись Публічною кадастровою картою <http://map.land.gov.ua/kadastrova-karta> для з'ясування власника земельної ділянки під будинком (але це досить складна і не обов'язкова процедура).

Додаток 3. Зразок звернення-пропозиції на включення будівлі до реєстру пам'яток культурної спадщини

_____ обласна
державна адміністрація
або назва органу, до якого звертаєтесь

(інформація про особу, яка звертається)
ПРИЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ
поштова адреса або адреса електронної
пошти, контактний номер – за бажанням

[КОЛЕКТИВНЕ] ЗВЕРНЕННЯ

Просимо терміново взяти на облік та занести до Переліку об'єктів культурної спадщини як пам'ятку архітектури та/або історії місцевого значення будівлю _____, що розташована за адресою – _____.

далі опишіть, що, на Вашу думку, є підставою для такого рішення: історія будинку/історія видатної особи, що мешкала в ньому/архітектор, що побудував його/тощо.

Враховуючи викладене, вважаємо, що ця будівля має всі підстави для того, щоб бути об'єктом культурної спадщини – історичної та/або архітектурної, та бути занесена до Державного реєстру нерухомих пам'яток України в порядку, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 №1760. Додатки на _____ аркушах: *перелік додатків* [може бути історична довідка, коментарі фахівців, фотографії тощо]

ДАТА

ПІДПИС

Додаток 4. Зразок звернення до ОДА з проханням вжити всіх заходів для збереження пам'ятки культурної спадщини

_____ обласна
державна адміністрація
або назва органу, до якого звертаєтесь

(інформація про особу, яка звертається)
ПРИЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ
поштова адреса або адреса електронної
пошти, контактний номер – за бажанням

[КОЛЕКТИВНЕ] ЗВЕРНЕННЯ

Опишіть обставини, що привернули вашу увагу.

Враховуючи викладене, прошу провести перевірку наявних фактів та вжити всіх заходів для збереження пам'ятки культурної спадщини. Зокрема, у разі виявлення порушень:

- притягнути винних до адміністративної відповідальності або передати матеріали до правоохоронних органів для притягнення винних до кримінальної відповідальності;
- застосувати фінансові санкції до порушників;
- зобов'язати осіб, що завдали шкоду пам'ятці, відновити її та відшкодувати видатки, звернутись із відповідним позовом до суду.

Додатки на _____ аркушах: *перелік додатків* [може бути історична довідка, коментарі фахівців, фотографії тощо]

ДАТА

ПІДПИС

Інформаційні додатки

Додаток А. Закон України «Про охорону культурної спадщини»

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>

Додаток Б. Що взагалі можна й потрібно вимагати

- Провести перевірку, вжити заходів щодо охорони або збереження пам'ятки та притягнути винних осіб до відповідальності відповідно до чинного законодавства, наприклад:
- Притягнення винних до кримінальної відповідальності за ст. 298 Кримінального кодексу України (умисне незаконне знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини чи їх частин).
- Притягнення винних до адміністративної відповідальності за ст. 92 Кодексу України про адміністративні правопорушення (ухилення від підписання охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини; порушення режиму використання пам'ятки культурної спадщини; проведення ремонтних, реставраційних, реабілітаційних робіт на пам'ятці культурної спадщини, зміна призначення пам'ятки культурної спадщини, її частин та елементів, здійснення написів, позначок на ній, на її території та в її охоронній зоні без письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини).
- Накласти на юридичну особу, яка є власником пам'ятки, уповноваженим ним органом або замовником робіт фінансові санкції за проведення будь-яких незаконних робіт, що можуть завдати або завдали шкоди пам'ятці, її території, охоронюваній археологічній території, охоронним зонам, історичним ареалам населених місць; недодержання вимог щодо захисту, збереження, утримання, використання, реставрації, реабілітації пам'яток, у тому числі тих вимог, що передбачені охоронними договорами, умисне доведення їх до стану руйнації; за ухилення власника пам'ятки або уповноваженого ним органу від підписання охоронного договору або за порушення ним режиму використання пам'ятки.
- Вжити заходів задля відновлення пам'ятки та її території особою, яка завдала шкоди, або її відшкодування (направити вимоги, у разі потреби – звернутись до суду).
- Видати розпорядження та припис щодо охорони пам'яток, припинення робіт на пам'ятках, їхніх територіях та в зонах охорони, якщо ці роботи проводяться за відсутності затверджених або погоджених з відповідним органом охорони культурної спадщини програм та проектів, передбачених Законом дозволів або з відхиленням від них.

Додаток В. Права та обов'язки власників та користувачів пам'яток культури

Закон України «Про охорону культурної спадщини»

Розділ IV. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ПАМ'ЯТКИ

Стаття 18. Здійснення права власності на об'єкти культурної спадщини, що є пам'ятками

2. Особі, яка набула права володіння, користування чи управління пам'яткою, за винятком наймача державної або комунальної квартири (будинку), забороняється передавати цю пам'ятку у володіння, користування чи управління іншій особі без погодження відповідного органу охорони культурної спадщини.

Стаття 21. Примусове відчуження або викуп пам'яток

1. Якщо в результаті дій або бездіяльності власника пам'ятки їй загрожує пошкодження або знищення, відповідний орган охорони культурної спадщини робить власнику пам'ятки відповідне попередження.
  2. Якщо власник пам'ятки не вживе заходів щодо її збереження, зокрема у зв'язку з неможливістю створення необхідних для цього умов, суд за позовом відповідного органу охорони культурної спадщини може постановити рішення про її викуп.
  3. У разі невідкладної необхідності забезпечення умов для збереження пам'ятки позов про її викуп може бути пред'явлено без попередження.
  4. Викуплена пам'ятка переходить у власність держави.
- Викупна ціна пам'ятки визначається за згодою сторін, а в разі спору – судом.

Стаття 23. Охоронні договори

Усі власники пам'яток, щойно виявлених об'єктів культурної спадщини чи їх частин або уповноважені ними органи (особи) незалежно від форм власності на ці об'єкти зобов'язані укласти з відповідним органом охорони культурної спадщини охоронний договір. Відсутність охоронного договору не звільняє особу від обов'язків, що випливають із цього Закону.

Стаття 24. Утримання та використання пам'яток

1. Власник або уповноважений ним орган, користувач зобов'язані утримувати пам'ятку в належному стані, своєчасно провадити ремонт, захищати від пошкодження, руйнування або знищення відповідно до цього Закону та охоронного договору.
2. Використання пам'ятки повинно здійснюватися відповідно до режимів використання, встановлених органами охорони культурної спадщини, у спосіб, що потребує якнайменших змін і доповнень пам'ятки та забезпечує збереження її матеріальної автентичності, просторової композиції, а також елементів обладнання, упорядження, оздобу тощо.
3. Забороняється змінювати призначення пам'ятки, її частин та елементів, робити написи, позначки на ній, на її території та в її охоронній зоні без дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини.
4. У разі виникнення загрози для збереженості пам'ятки її власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, зобов'язані негайно повідомити про це орган охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій та орган місцевого самоврядування, на території якого розташована пам'ятка.

...

Стаття 25. Надання об'єктів культурної спадщини, що є пам'ятками, в користування юридичним та фізичним особам

...

2. Юридичні та фізичні особи, у користуванні яких перебувають пам'ятки, відповідають за їхню збереженість і зобов'язані дотримувати вимог органів охорони культурної спадщини.
3. Юридичні та фізичні особи зобов'язані забезпечити збереженість пам'яток на землях, якими вони користуються, та укласти з органами охорони культурної спадщини охоронні договори.

Стаття 27. Забезпечення заходів щодо охорони пам'яток

1. У разі, коли пам'ятці загрожує небезпека пошкодження, руйнування чи знищення, власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, зобов'язані привести цю пам'ятку до належного стану (змінити вид або спосіб її використання, провести роботи з її консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту

та пристосування).

2. Якщо власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, самостійно не здійснюють заходів, передбачених у частині першій цієї статті, то відповідний орган охорони культурної спадщини може зобов'язати їх здійснити ці заходи, видавши відповідне розпорядження.

3. У разі, коли власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, не в змозі виконати розпорядження органу охорони культурної спадщини щодо охорони пам'ятки, орган охорони культурної спадщини може вжити необхідних заходів самостійно (повністю або частково), профінансувавши їх за рахунок спеціальних коштів на фінансування охорони культурної спадщини.

Стаття 29. Обов'язки фізичних та юридичних осіб, діяльність яких може негативно позначитися на стані пам'яток

На фізичну або юридичну особу, діяльність якої негативно позначається на стані пам'ятки (створює загрозу знищення, руйнування, пошкодження, спотворення пам'ятки), покладається обов'язок вжити заходів, погоджених з відповідним органом охорони культурної спадщини, для запобігання такій загрозі та підтримання пам'ятки в належному стані за власні кошти.

Стаття 30. Заборона діяльності, яка створює загрозу пам'яткам

Органи охорони культурної спадщини зобов'язані заборонити будь-яку діяльність юридичних або фізичних осіб, що створює загрозу пам'ятці або порушує законодавство, державні стандарти, норми і правила у сфері охорони культурної спадщини.

Приписи органів охорони культурної спадщини є обов'язковими для виконання всіма юридичними та фізичними особами.

Стаття 39. Фінансові обов'язки суб'єктів права власності на пам'ятки

Власник пам'ятки або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління нею, забезпечує збереження, утримання в належному стані, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію та ремонт пам'ятки за власні кошти, якщо інше не передбачено відповідним договором або законом.

Розділ VIII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 44. Відповідальність юридичних осіб за порушення законодавства про охорону культурної спадщини

Відповідний орган охорони культурної спадщини накладає на юридичну особу, яка є власником або уповноваженим ним органом чи замовником робіт, такі фінансові санкції:

за проведення будь-яких незаконних робіт, що можуть завдати або завдали шкоди пам'ятці, її території, охоронюваній археологічній території, охоронним зонам, історичним ареалам населених місць, – у розмірі від тисячі до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за недодержання вимог щодо захисту, збереження, утримання, використання, реставрації, реабілітації пам'яток, у тому числі тих вимог, що передбачені охоронними договорами, умисне доведення їх до стану руйнації – у розмірі від тисячі до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за неподання, несвоєчасне подання або подання явно недостовірної інформації про виявлені у процесі земляних, будівельних, шляхових, меліоративних та будь-яких інших робіт об'єкти культурної спадщини – у розмірі від ста до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за ухилення власника пам'ятки або уповноваженого ним органу від підписання охоронного договору або за порушення ним режиму використання пам'ятки – у розмірі від ста до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Рішення органу охорони культурної спадщини про застосування фінансових санкцій може бути оскаржено до суду. Фінансові санкції, накладені органом охорони культурної спадщини, стягуються у встановленому законом порядку.

Стаття 46. Адміністративна відповідальність за порушення вимог цього Закону

1. За ухилення від підписання охоронних договорів на пам'ятки, порушення режиму використання пам'ятки, порушення режиму історико-культурного заповідника чи історико-культурної заповідної території, проведення ремонтних, реставраційних, реабілітаційних робіт на пам'ятці, зміну призначення пам'ятки, її частин та елементів, здійснення написів, позначок на ній, на її території та в її охоронній зоні без письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини, ухилення від передачі в установленому порядку знайдених під час археологічних розвідок, розкопок рухомих предметів, пов'язаних з нерухомими об'єктами культурної спадщини, на постійне зберігання до музеїв (державних фондосховищ), у яких зберігаються музейні предмети і музейні колекції, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України, а також за невиконання законних вимог посадових осіб органів охорони культурної спадщини щодо усунення порушень вимог законодавства про охорону культурної спадщини або створення перешкод для їх діяльності винні особи притягаються до адміністративної відповідальності відповідно до закону.

На настоятелів храмів та релігійні громади покладено відповідальність за неналежне збереження та використання пам'яток архітектури (сакральні споруди), які розташовані на території їхнього підпорядкування.

Додаток Г. Повноваження Міністерства культури України

Повноваження Міністерства культури визначені у ст. 5 Закону України “Про охорону культурної спадщини” (далі – Закон) та в Положенні.

До повноважень Міністерства культури відносяться:

- формування державної політики з питань охорони культурної спадщини;
- розроблення, затвердження та погодження нормативно-правових актів, розроблення та погодження державних програм охорони культурної спадщини;
- оголошення топографічно визначених територій чи водних об'єктів, в яких містяться об'єкти культурної спадщини або можлива їх наявність, охоронюваними археологічними територіями;
- затвердження державних норм та правил з питань охорони культурної спадщини, а щодо пам'яток архітектури та містобудування – спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва, архітектури, містобудування;
- встановлення режиму використання пам'яток національного значення, їхніх територій, зон охорони, охоронюваних археологічних територій, історичних ареалів населених місць;
- здійснення науково-методичного керівництва у питаннях охорони культурної спадщини, затвердження методик та правил дослідження об'єктів культурної спадщини;
- управління в порядку, встановленому законом, історико-культурними заповідниками

державного значення;

- затвердження правил встановлення та утримання охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятках або в межах їхніх територій, затвердження їхніх зразків;
- здійснення інших повноважень, передбачених законом та покладених на нього актами Президента України;
- контроль за виконанням Закону, інших нормативно-правових актів про охорону культурної спадщини;
- реалізація державної політики з питань охорони культурної спадщини;
- ведення Державного реєстру нерухомих пам'яток України, здійснення координації та контролю за паспортизацією нерухомих об'єктів культурної спадщини;
- координація робіт з виявлення, дослідження та документування об'єктів культурної спадщини;
- подання Кабінету Міністрів України пропозицій про занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та про внесення змін до нього щодо пам'яток національного значення;
- занесення об'єктів культурної спадщини місцевого значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та внесення змін до нього щодо пам'яток місцевого значення;
- подання Кабінету Міністрів України пропозиції про переміщення (перенесення) пам'ятки національного значення;
- надання дозволу на переміщення (перенесення) пам'яток місцевого значення;
- забезпечення юридичним і фізичним особам доступу до інформації, що міститься у Державному реєстрі нерухомих пам'яток України;
- подання Кабінету Міністрів України пропозицій про затвердження Списку історичних населених місць України та про внесення змін до нього;
- забезпечення публікації Державного реєстру нерухомих пам'яток України та внесення до нього змін;
- визначення меж територій пам'яток національного значення та затвердження їх зон охорони, охоронюваних археологічних територій, історичних ареалів населених місць;
- здійснення нагляду за виконанням робіт з дослідження, консервації, реабілітації, реставрації, ремонту, пристосування й музеєфікації пам'яток та інших робіт на пам'ятках;
- погодження програм та проектів містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт на пам'ятках національного значення, їх територіях, в історико-культурних заповідниках, на історико-культурних заповідних територіях, у зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, а також програм і проектів, реалізація яких може позначитися на об'єктах культурної спадщини;
- призначення відповідних охоронних заходів щодо пам'яток національного значення та їхніх територій у разі виникнення загрози їх руйнування або пошкодження внаслідок дії природних факторів або проведення будь-яких робіт;
- заборона будь-якої діяльності юридичних або фізичних осіб, яка створює загрозу об'єкту

культурної спадщини або порушує законодавство у сфері охорони культурної спадщини;

- надання дозволів на проведення робіт на пам'ятках національного значення, їхніх територіях та в зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць;
- видання розпоряджень та приписів щодо охорони пам'яток національного значення, припинення робіт на цих пам'ятках, їхніх територіях та в зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, якщо ці роботи здійснюються за відсутності затверджених або погоджених із відповідними органами охорони культурної спадщини програм та проектів, передбачених цим Законом, дозволів або з відхиленням від них;
- надання дозволів на відновлення земляних робіт;
- погодження відчуження або передачі пам'яток національного значення їхніми власниками чи уповноваженими ними органами іншим особам у володіння, користування або управління;
- погодження охоронних договорів на пам'ятки національного значення;
- погодження документації із землеустрою у випадках та порядку, визначених Земельним кодексом України (2768-14) та Законом України "Про землеустрій" (858-15), щодо відповідності зазначеної документації законодавству у сфері охорони культурної спадщини;
- застосування фінансових санкцій за порушення цього Закону;
- формування і розміщення державного замовлення, укладення з цією метою контрактів на виявлення, дослідження, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, пристосування пам'яток та інші заходи щодо охорони культурної спадщини;
- здійснення інших повноважень, передбачених законом та покладених на нього актами Президента України.

Додаток Д. Повноваження Облдержадміністрацій, Київської, Севастопольської міськдержадміністрацій, органів виконавчої влади АР Крим

Повноваження Облдержадміністрацій, Київської, Севастопольської міськдержадміністрацій, органів виконавчої влади АР Крим визначені ч. 1 ст. 6 Закону та в положеннях про відповідні департаменти/управління, які публікуються на офіційних сайтах.

До цих повноважень відносяться:

- здійснення контролю за виконанням цього Закону, інших нормативно-правових актів про охорону культурної спадщини;
- подання пропозицій Мінкульту про занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та про внесення змін до нього;
- забезпечення юридичним і фізичним особам доступу до інформації, що міститься у витягах з Державного реєстру нерухомих пам'яток України, а також надання інформації щодо програм та проектів будь-яких змін у зонах охорони пам'яток та в історичних ареалах населених місць;

- визначення меж територій пам'яток місцевого значення та затвердження їхніх зон охорони;
- встановлення режиму використання пам'яток місцевого значення, їхніх територій, зон охорони;
- забезпечення захисту об'єктів культурної спадщини від загрози знищення, руйнування або пошкодження;
- забезпечення виготовлення, складання і передачі центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини наукової документації з описами та фіксацією об'єктів культурної спадщини, а в разі отримання дозволу на їх переміщення (перенесення) – демонтаж із них елементів, які становлять культурну цінність, з метою збереження;
- організація розроблення та погодження відповідних програм охорони культурної спадщини;
- погодження відповідних програм та проектів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт, реалізація яких може позначитися на стані пам'яток місцевого значення, їх територій і зон охорони;
- погодження проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок відповідно до вимог Земельного кодексу України (2768-14);
- виконання функції замовника, укладення з цією метою контрактів на виявлення, дослідження, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, пристосування об'єктів культурної спадщини та інші заходи щодо охорони культурної спадщини;
- призначення відповідних охоронних заходів щодо пам'яток місцевого значення та їхніх територій у разі виникнення загрози їх руйнування або пошкодження внаслідок дії природних факторів або проведення будь-яких робіт;
- надання дозволів на проведення робіт на пам'ятках місцевого значення (крім пам'яток археології), їхніх територіях та в зонах охорони, на щойно виявлених об'єктах культурної спадщини, реєстрація дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок;
- видання розпоряджень та приписів щодо охорони пам'яток місцевого значення, припинення робіт на пам'ятках, їхніх територіях та в зонах охорони, якщо ці роботи проводяться за відсутності затверджених або погоджених з відповідним органом охорони культурної спадщини програм та проектів, передбачених цим Законом дозволів або з відхиленням від них;
- надання відповідних дозволів на відновлення земляних робіт;
- погодження відчуження або передачі пам'яток місцевого значення їхніми власниками чи уповноваженими ними органами іншим особам у володіння, користування або управління;
- укладення охоронних договорів на пам'ятки;
- управління в порядку, встановленому законом, історико-культурними заповідниками державного чи місцевого значення;
- подання пропозиції центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини про занесення відповідної території до Списку історичних населених місць України;

- застосування фінансових санкцій за порушення цього Закону;
- забезпечення в установленому законодавством порядку виготовлення, встановлення та утримання охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятках або в межах їхніх територій;
- інформування центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини про пошкодження, руйнування, загрозу або можливу загрозу пошкодження, руйнування пам'яток, що знаходяться на їх території;
- здійснення інших повноважень відповідно до закону.

Додаток Е. Повноваження виконкомів сільських, селищних, міських рад, райдержадміністрації

Повноваження виконкомів сільських, селищних, міських рад, райдержадміністрації визначені ч. 2 ст. 6 Закону та положення про відповідні органи виконкому.

До цих повноважень відносяться:

- забезпечення виконання Закону, інших нормативно-правових актів про охорону культурної спадщини на відповідній території;
- подання пропозицій органу охорони культурної спадщини вищого рівня про занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, внесення змін до нього та про занесення відповідної території до Списку історичних населених місць України;
- забезпечення юридичним і фізичним особам доступу до інформації, що міститься у витягах з Державного реєстру нерухомих пам'яток України, а також надання інформації щодо програм та проектів будь-яких змін у зонах охорони пам'яток та в історичних ареалах населених місць;
- забезпечення дотримання режиму використання пам'яток місцевого значення, їх територій, зон охорони;
- забезпечення захисту об'єктів культурної спадщини від загрози знищення, руйнування або пошкодження;
- організація розроблення відповідних програм охорони культурної спадщини;
- надання висновків щодо відповідних програм та проектів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт на пам'ятках місцевого значення, історико-культурних заповідних територіях та в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, а також програм та проектів, реалізація яких може позначитися на стані об'єктів культурної спадщини;
- організація відповідних охоронних заходів щодо пам'яток місцевого значення та їх територій у разі виникнення загрози їх пошкодження або руйнування внаслідок дії природних факторів чи проведення будь-яких робіт;
- видання розпоряджень та приписів щодо охорони пам'яток місцевого значення, припинення робіт на цих пам'ятках, їх територіях та в зонах охорони, якщо ці роботи проводяться за відсутності затверджених або погоджених з відповідним органом охорони культурної спадщини програм та проектів, передбачених цим Законом дозволів або

з відхиленням від них;

- надання висновків щодо відчуження або передачі пам'яток місцевого значення їх власниками чи уповноваженими ними органами іншим особам у володіння, користування або управління;
- укладення охоронних договорів на пам'ятки в межах повноважень, делегованих органом охорони культурної спадщини вищого рівня відповідно до закону;
- забезпечення в установленому законодавством порядку виготовлення, встановлення та утримання охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятках або в межах їх територій;
- підготовка пропозицій та проектів розпоряджень щодо проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування об'єктів культурної спадщини, відповідного використання пам'яток та подання їх на розгляд відповідному органу виконавчої влади;
- популяризація справи охорони культурної спадщини на відповідній території, організація науково-методичної, експозиційно-виставкової та видавничої діяльності у цій сфері;
- виконання функції замовника, укладення з цією метою контрактів на виявлення, дослідження, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, пристосування об'єктів культурної спадщини та інші заходи щодо охорони культурної спадщини;
- підготовка пропозицій до програм соціально-економічного розвитку відповідної території і проектів місцевого бюджету та подання їх на розгляд відповідному органу виконавчої влади;
- погодження проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок відповідно до вимог Земельного кодексу України (2768-14);
- інформування органів охорони культурної спадщини вищого рівня про пошкодження, руйнування, загрозу або можливу загрозу пошкодження, руйнування пам'яток, що знаходяться на їх території;
- участь в організації підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників у сфері охорони культурної спадщини;
- організація досліджень об'єктів культурної спадщини, які потребують рятівних робіт;
- застосування фінансових санкцій за порушення цього Закону;
- здійснення інших повноважень відповідно до закону.

Пам'ятка підготовлена в рамках реалізації проекту
“Ctrl+S. Закон на захисті культурної спадщини України”

Проект «Закон на захисті культурної спадщини України» був представлений БО «Благодійний фонд «Харків з тобою» в рамках «Програми сприяння громадської активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та реалізується Раст в Україні. Зміст брошури є винятковою відповідальністю Раст і його партнерів та не обов'язково відображає погляди Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) чи уряду США.

Команда проекту:

Ініціатори та організатори – БО «Благодійний фонд «Харків з тобою»

<http://kharkiv-with-you.org>, [f kharkiv.with.you](https://www.facebook.com/kharkiv.with.you)

Партнери:

ГО «Центр «Урбаністичні форми»

[f urbanformscenter](https://www.facebook.com/urbanformscenter)

ГО «Харківський Антикорупційний Центр»

[f anticor.kharkiv](https://www.facebook.com/anticor.kharkiv)

Медіагрупа «GobackMedia»

[f gobackmedia](https://www.facebook.com/gobackmedia)

ГО «Харківський кризовий інфоцентр» та
Харківський незалежний соціально-політичний
медіапроект «Накипіло»

[f nakipelovo](https://www.facebook.com/nakipelovo)

Гаряча лінія організаційного комітету проекту:

+38 066 823 999 2 або +38 097 630 73 76

PR-підтримка проекту – PR-агенція «Bagels & Letters»

[f BagelsLetters](https://www.facebook.com/BagelsLetters)

Facebook-сторінка проекту: [f Ctrl.S2017](https://www.facebook.com/Ctrl.S2017)

ХАРКІВСЬКИЙ
АНТИКОРУПЦІЙНИЙ
ЦЕНТР

ХАРКІВ З ТОБОЮ
БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД

GBM
GOBACKMEDIA

НАКИПІЛО

